

Ministerie van LNV

Minister C. Schouten

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Buren, 25 november 2020

Onderwerp: Evaluatie Wet dieren bedrijfsmatig houden van gezelschapsdieren

c.c. Vaste commissie van LNV

Geachte minister Schouten,

De Nederlandse Werkgroep Pluimvee- en (Park)vogels en kleindieren (NWPP)¹ is verbijsterd over uw reactie in de aanbiedingsbrief aan de Tweede Kamer d.d. 18 november 2020 van het Eindrapport Evaluatie Wet dieren van Berenschot op het knelpunt m.b.t. de definitie bedrijfsmatige activiteiten bij het houden en fokken van gezelschapsdieren (blz. 32).

Het betreft paragraaf 2 artikel 3.6 lid 2 van het Besluit houders van dieren. Vooruitlopend op een uitgebreidere reactie op het Eindrapport stellen wij u de vraag of u inderdaad niet van plan bent om dit knelpunt op te lossen.

In de consultatie van het concept-Besluit in 2014 heeft de NWPP gevraagd om meer duidelijkheid, zoals ook in de Nota van toelichting bij dit Besluit staat. Sinds de inwerkingtreding van dit Besluit heeft de NWPP zijn problemen met artikel 3.6 aan u voorgelegd.

Een in 2019 toegezegd overleg met uw departement, de NVWA en de NWPP over dit knelpunt is niet nagekomen. Bijgevoegd treft u de verslagen van de overleggen met uw departement en de genoemde toezegging aan. Verder heeft u ons verwezen naar de evaluatie van de Wet dieren om dit knelpunt in te brengen. Dit hebben wij ook gedaan, zoals blijkt uit het Eindrapport Evaluatie Wet dieren.

---

¹ Aviornis International; Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers; Nederlandse Bond van Sierduivenliefhebbersverenigingen; Nederlandse Postduivenhouders Organisatie; Kleindierliefhebbers Nederland; Stichting Zeldzame Huisdierrassen; Vereniging Stads- en Kinderboerderijen Nederland; Nederlandse Belangenvereniging van Hobbydierhouders

In uw aanbiedingsbrief van het
gesignaleerde ervaren

de indicaties uit de toelichting waarvan geconstateerd is dat deze in de praktijk tot
onduidelijk leiden. Daarmee krijgt uw reactie een kafkaïens karakter.

Eindrapport gaat u totaal niet in op de
onduidelijkheid en herhaalt simpelweg

Hobbyhouders zijn heus in staat om de Nota van toelichting op het Besluit houders van
dieren te lezen, waartoe u zich in uw huidige reactie beperkt. Wat in die toelichting ook staat
is dat *'Om enige duiding te geven wanneer sprake is van bedrijfsmatig handelen zullen
richtsnoeren worden opgesteld voor de meest voorkomende diersoorten. Deze kunnen, mede
afhankelijk van praktijkervaringen steeds worden bijgesteld.'* Deze zijn nooit opgesteld.

Waar gaat het om? In het artikel 3.6 en in de toelichting staat dat bij een vermoeden van
bedrijfsmatig handelen de betrokkene aannemelijk moet maken dat niet bedrijfsmatig wordt
gehandeld. Verderop in de toelichting staat dat de handhaver in een individueel geval kan
bepalen of hier sprake van is aan de hand van de serie zeer ruim omschreven indicaties die
niet-cumulatief zijn.

De juridische constructie waarbij je als houder van gezelschapsdieren bij voorbaat als
'bedrijfsmatig' kan worden aangemerkt en je je daartegen moet verdedigen vinden wij niet
juist. Bovendien biedt een dergelijke vage omschrijving van wat bedrijfsmatig kan zijn -en
dat dit steeds een individuele beoordeling is-, onvoldoende houvast aan houders van
gezelschapsdieren. Het risico van willekeur ligt dan op de loer. Dat blijkt uit concrete
gevallen die wij hebben voorgelegd aan uw departement. Zie ook het eerdergenoemde
bijgevoegde verslag van ons overleg.

Wij constateren dat u kennelijk niet bereid bent om iets te doen aan het probleem dat
houders én handhavers met deze wettekst en toelichting hebben. Onze vraag aan u is of
deze constatering juist is en zo ja of u bereid bent uw besluit te heroverwegen.

Hoogachtend,

Sible Westendorp, voorzitter NWPP

Directoraat-generaal Agro

Behandeld door

drs. A.C.J. Vergossen - Otten

T 070 378 5707

A.C.J.Vergossen@minlnv.nl

Datum

31-okt-2019

Kenmerk

DGA / 19246185

Kopie aan

Bijlage(n)

verslag

Omschrijving	Vergadering hobbydierhouders vogels en kleindieren en de vSKBN
Voorzitter	Lieke Hendrix
Vergaderdatum en -tijd	24 september 2019, 14.00 uur - 15.30 uur
Locatie	Den Haag
Aanwezig	Jan Dirk Nijkamp en Harry Arts (KLN), Klaas Snijder (NBvV), Wobbe Bouwma en Piet Maas (Aviornis), Inger van der Laan en Ibe Pelgrim (vSKBN), Mira Schoon (SZH), Sibeke Westendorp (NWPP), Paula Polman (NBVH), Yvonne Kleintjes, Eelco Ronteltap en Alide Vergossen (DAD/LNV)

Vergaderpunten

1. Opening en mededelingen

Een andere samenstelling dan gebruikelijk, want het overleg is opgesplitst.

Deze vergadering betreft kleindieren en vogels. Afsproken was in de vorige vergadering dat er meer gefocussed zou worden op de lange lijnen. Begonnen werd met uitleg over de nieuwe Animal Health regulation (AHR). De agendapunten over Q-koorts en varkens zijn geschrapt.

2. Notulen

De notulen van de vorige vergadering d.d. 9 oktober 2018 zijn vastgesteld op 26 december 2018.

3. Stand van zaken van de evaluatie van de Wet dieren

Lieke Hendrix heeft uitleg gegeven over de evaluatie aan de hand van sheets.

Op dit moment wordt een onderzoeksbureau gezocht om de wet dieren en de onderliggende besluiten te evalueren. Het gaat om de doeltreffendheid van de wet. Werkt het goed zoals het is ingeregeld? We evalueren niet het dierenwelzijnsbeleid. Het bureau maakt een voorstel over de organisatie van de evaluatie en wie er betrokken worden. Dat zijn in ieder geval ngo's en toezichhoudende diensten. Het onderzoek zal een kwalitatief deel en een

kwantitatief deel bevatten. In juni 2020 wordt het evaluatierapport opgeleverd. DAD maakt een advies voor de minister. De minister stuurt het rapport aan de Tweede Kamer.

Afspraak: Alide Vergossen stuurt de sheets naar Paula Polman
Afspraak: De NWPP wordt bij de evaluatie betrokken. Het is niet bekend in welke mate. De vorm van de evaluatie is aan het bureau.
Afspraak: DAD vraagt na wanneer de evaluatie start.

4. Uitleg Animal Health Regulations (Eelco Ronteltap)

In de AHR wordt alle Europese regelgeving over diergezondheid ondergebracht. Het is een kaderverordening, wat inhoudt dat de er nog verdere invulling zal plaatsvinden in zogenoemde delegated en implementing acts. De AHR kan ook gevolgen hebben voor de (hobby)boeren. De huidige Europese wetgeving wordt op onderdelen ook aangepast. De huidige nationale regelgeving wordt in lijn gebracht met de nieuwe verordening. Met name voor I&R zijn er wijzingen door de AHR. Zoals de regelgeving nu wordt, is er straks al een I&R plicht voor 1 kip. Maar er komt ook nog een implementing act aan die derogaties mogelijk gaat maken. Het is dan mogelijk om als lidstaat af te wijken van de verplichte regelgeving. Als lidstaat zetten wij ons in voor proportionele regelgeving en is de inzet het niet strenger dan nu te maken voor pluimvee/vogels. Er zijn geen garanties over hoe het allemaal zal uitpakken en het is afwachten hoe de derogatie act er straks uit komt te zien. Annemarie Bouwma zal zoals dat hiervoor ook gedaan is Nederlandse stakeholders informeren als er concepten verschijnen. De NBVH is aangehaakt en heeft ook gereageerd op eerdere consultaties. De deelnemers geven aan dat mocht het niet lukken om een derogatie te krijgen voor kleinere hoeveelheden vogels/pluimvee, er dan gestreefd moet worden naar een zo lastenarme mogelijke implementatie en uitvoering van de nieuwe verplichtingen. Hier zijn voorbeelden van in andere lidstaten.

Afspraak: goede voorbeelden van I&R in andere landen kunnen doorgegeven worden aan Eelco.

Diergeneesmiddelen

Diergeneesmiddelen vallen niet onder de AHR, maar er is wel net een nieuwe verordening voor. Het gevaar dreigt dat er voor bepaalde diersoorten geen medicijnen meer zijn, zodra dit commercieel onaantrekkelijk is.

Afspraak: Harry Arts stuurt Eelco Ronteltap (via Alide) een mail hierover. Eelco zal het signaal doorzetten aan de collega's van de diergeneesmiddelenverordening.

AI draaiboek en tentoonstellingen

Het vraagstuk over tentoonstellingsverbod is aan de minister voorgelegd. De

minister wil nog geen besluit nemen hierover. Gelukkig is er dit seizoen geen AI geweest. Dit betekent dat het huidige beleid dus blijft gelden. De sector geeft aan teleurgesteld te zijn. De sector heeft een gesprek gehad over tentoonstellingen bij LNV en daarna niets meer gehoord. Dit had wel moeten gebeuren. Reminder voor DAD.

De sector geeft aan in geval van een uitbraak graag wel in overleg te willen over mogelijkheden om maatregelen waar mogelijk af te bouwen. DAD geeft aan dat dit zeker mogelijk is en dat het standaard beleid is om bij een uitbraak streng te beginnen en indien verantwoord af te bouwen.

Bij een uitbraak krijgen de hobbyhouders informatie in het technisch uitvoeringsoverleg. Wanneer er nog onvoldoende overleg is of vraagpunten over blijven dan graag deze afhandelen met de expert. DAD kan helpen contact te leggen of de juiste persoon. En dat is in het afgelopen tijd ook gebeurd.

5. Fokbeleid verenigingen kleindieren en vogels (en surplusdieren)

Over dit onderwerp zijn vragen gesteld voor het mondelinge vragenuurtje op 2 april 2019 door de Partij voor de Dieren (van Kooten-Arissen). De Minister zei daar dat ze in gesprek wilde met de sector over het fokken van konijnen als hobby. De sector wil daar graag op ingaan. Deze actie heeft duidelijk gemaakt dat het fokken van dieren in de schijnwerpers staat en dat de sector daar een antwoord op moet zien te vinden.

De heer Nijkamp meldt dat de sector direct aan de slag is gegaan om het gezamenlijke beleid op het punt van fokken (uiterlijk), ethiek (surplusdieren en doden) en dierenwelzijn verder uit te werken, maar wel ingevuld voor de diersoort. Een konijn vraagt om andere invulling van het fokbeleid dan een watervogel. Met name het wegwerken van excessen in uiterlijk, het omgaan en voorkomen van surplusdieren, het op juiste wijze doden van dieren en mogelijkheden om dieren tot waarde te brengen om doden te voorkomen, zijn belangrijke items. Ook zijn er initiatieven om keurmeesters op te leiden die excessen in uiterlijk laag waarderen.

Uit de leden van de diverse verenigingen wordt een werkgroep samengesteld die het gezamenlijke beleid vorm geeft en de standaarden beoordeelt.

Afspraak: Begin 2020 ligt er een document. Dat document wordt besproken bij DAD/LNV. Als het document concreet is afgerond, dan kan het mogelijk aan de minister worden aangeboden. De directeur zal zich daar voor inzetten.

6. Voortgang richtsnoeren bedrijfsmatigheid met NVWA/RVO.

Dit onderwerp heeft een lange historie en komt telkens terug op de agenda. Het onderwerp zingt erg rond binnen de verenigingen. Mensen vinden dat ze worden geïntimideerd en ze denken dat ze heel snel bedrijfsmatig worden bevonden. Er is nu veel onduidelijkheid. Mensen die niet in bezwaar gaan, doen dat niet vanwege de advocaatkosten en de intimidatie.

In mei is een gesprek geweest over verzamelde casussen en de richtsnoeren met de vSKBN, NBvH, NBvV en DAD/LNV. De resultaten van dit gesprek zijn ingebracht in het handhavingsoverleg. Dat heeft nog niet tot het gewenste resultaat geleid. Het is duidelijk dat er, zoals afgesproken op een directe manier gesproken moet worden met handhavende instanties, LNV en hobbydierhouderij om verder te komen met dit onderwerp. Er is bij kinderboerderijen veel onduidelijkheid of en wanneer ze eraan moeten voldoen. De vSKBN krijgt hier regelmatig vragen over.

Afspraak: DAD/LNV zal een gesprek regelen met de handhavende instanties, de belangenverenigingen en de vSKBN.

7. Rondvraag

Klaas Snijder nodigt de directeur uit om een tentoonstelling te openen in januari. Hij stuurt hierover een mail aan Alide Vergossen.
Alide Vergossen gaat 13 december met pensioen.

8. Sluiting

De directeur sluit de vergadering en dankt iedereen voor zijn/haar komst.

Overleg bedrijfsmatigheid LNV en hobbydierhouderij en Stads- en kinderboerderijen d.d. 23 mei 2019

Aanwezig: Alide Vergossen (LNV), Jan Willem Zijlker (LNV), Corrie Reijnhout vSKBN), Inger van der Laan (vSKBN), Henk van der Wal (NBvV) en Paula Polman(NBvH).

Sinds de toelichting op het Besluit houders van dieren verscheen in 2014 staat het onderwerp *'Wanneer is sprake van bedrijfsmatigheid'* op de agenda van het jaarlijks overleg LNV en hobbydierhouderij. Er leven bij de verenigingen hierover vragen. De wens is vooraf meer duidelijkheid te geven, zodat de betreffende houder weet of er sprake is van bedrijfsmatigheid. In de diverse overleggen bleek LNV deze duidelijkheid niet te kunnen geven en LNV heeft in 2017 toegezegd dit onderwerp mee te willen nemen bij de evaluatie van de Wet dieren in 2019.

In het Besluit staat dat de houder moet aantonen dat hij niet bedrijfsmatig handelt.

'Deze paragraaf is niet van toepassing indien degene onder wiens verantwoordelijkheid gezelschapsdieren worden verkocht, ten verkoop in voorraad worden gehouden, afgeleverd, gehouden ten behoeve van opvang, of gefokt ten behoeve van de verkoop of aflevering van nakomelingen, aannemelijk maakt dat er bij de uitoefening van die activiteiten geen sprake is van bedrijfsmatig handelen.'

In de toelichting op het Besluit staat dat de hobbydierhouderij gevraagd heeft om meer duidelijkheid. De wetgever heeft daarop gereageerd dat het ondoenlijk is om getalsmatige duidelijkheid te geven en verwijst dat er richtsnoeren zullen worden opgesteld voor de handhavers. De criteria zijn: *'... in zekere omvang en met een zekere regelmaat uitoefenen van activiteiten. De hieronder genoemde situaties kunnen indicaties zijn dat er sprake is van bedrijfsmatige activiteiten:*

- – *gezelschapsdieren worden gefokt anders dan voor uitbreiding van het aantal gezelschapsdieren binnen het eigen huishouden of de directe familie- en vriendenkring;*
- – *gezelschapsdieren worden verkocht aan anderen dan familie en vrienden;*
- – *gezelschapsdieren worden opgevangen tegen een vergoeding en er worden hiervoor advertenties geplaatst;*
- – *ruimtes zijn speciaal ingericht voor de onder dit besluit vallende activiteiten;*
- – *registratie van de Kamer van koophandel of het hebben van een BTW-nummer;*
- – *adverteren, al dan niet op websites, met gezelschapsdieren;*
- – *er wordt gehandeld vanuit een winstoogmerk. '*

In correspondentie tussen LNV en een individuele kinderboerderij (DGAN-DAD/17196236) werd door LNV gesteld dat *'Alleen de inspecteur kan aan de hand van concrete omstandigheden beoordelen of u wel of niet bedrijfsmatig houder van dieren bent.'* En verder verwezen naar de bovengenoemde toezegging dit onderwerp mee te nemen bij de evaluatie van de Wet dieren.

Omdat de gewenste duidelijkheid niet kan worden geboden en houders inmiddels ervaring hadden met het optreden van handhavers is in het overleg van oktober 2018 afgesproken om aan de hand van casussen deze problematiek te bespreken. Zie het verslag d.d.

*'Het optreden van de handhavers in verband met het lastige begrip **bedrijfsmatigheid** wordt ervaren als bedreigend. De handhavers zouden regelmatig dreigen met een maatregelen. Tot een proces-verbaal komt het kennelijk tot nu toe niet. Dat maakt het lastig om een lijn te ontdekken in de*

werkwijze/de motivering van de handhavers. De directeur geeft aan dat de NVWA gaat over de interpretatie van de regelgeving. Om te beginnen zouden we moeten weten hoe de NVWA omgaat met het begrip bedrijfsmatigheid in relatie tot hobbydierhouders en de vSKBN.

Afspraak

Paula Polman verzamelt 10 casusvoorbeelden en stuurt deze naar Alide Vergossen. Daarna een gesprek met de NVWA'

Vanuit de vSKBN zijn concrete casussen aangedragen waarin het nog niet tot handhaving is gekomen, maar waarvan de betreffende kinderboerderij graag wil weten of het onder bedrijfsmatigheid valt.

Vanuit de NBvV zijn casussen aangedragen waarin het gekomen is tot waarschuwingen. Inmiddels is er bij de NBvV bekend dat bij een lid een boete is opgelegd door RVO. In het proces heeft het lid een zienswijze ingediend waarop niet is gereageerd. Wel volgde de boeteoplegging. Hiertegen is bezwaar ingediend.

De klachten van hobbydierhouders en vSKBN zijn:

- Criteria in de toelichting op het Besluit zijn onvoldoende duidelijk voor houders.
- Richtsnoeren, die opgesteld zouden worden, volgens de toelichting, zijn er nooit gekomen.
- Handhavers stellen (mondeling, en schriftelijk in waarschuwingen) tegenover houders die vogels verkopen op een markt dat zij bedrijfsmatig bezig zijn en daarmee niet voldoen aan de regelgeving, zonder verdere deugdelijke onderbouwing. Houders worden niet gewezen op het feit dat in het besluit staat dat de houder moet aantonen dat hij/zij niet bedrijfsmatig handelt.
- Onvoldoende duidelijk is wat de rol van de handhavers van de NVWA is en welke die van de LID.

Afspraak

Gezien het feit dat de onduidelijkheid van de dierhouders, over wanneer er sprake is van bedrijfsmatigheid en wanneer niet, nu al zo lang duurt, neemt LNV op zo kortst mogelijk termijn contact op met de NVWA met als doel bovenstaande klachten te bespreken en meer helderheid vooraf te krijgen over de criteria wanneer sprake is van bedrijfsmatigheid. Wachten op de uitkomsten van de evaluatie Wet dieren en het vervolgtraject duurt nog lang, en ondertussen blijven houders kampen met deze onduidelijkheid.

Tenslotte vinden hobbydierhouders en stads- en kinderboerderijen het onjuist dat het er kennelijk op lijkt dat alle betrokken overheidsorganisaties, LNV, NVWA, LID en RVO lijken aan te sturen om via jurisprudentie hier duidelijkheid te verkrijgen. Het ontbreken van richtsnoeren maakt de overheid nalatig in deze kwestie.